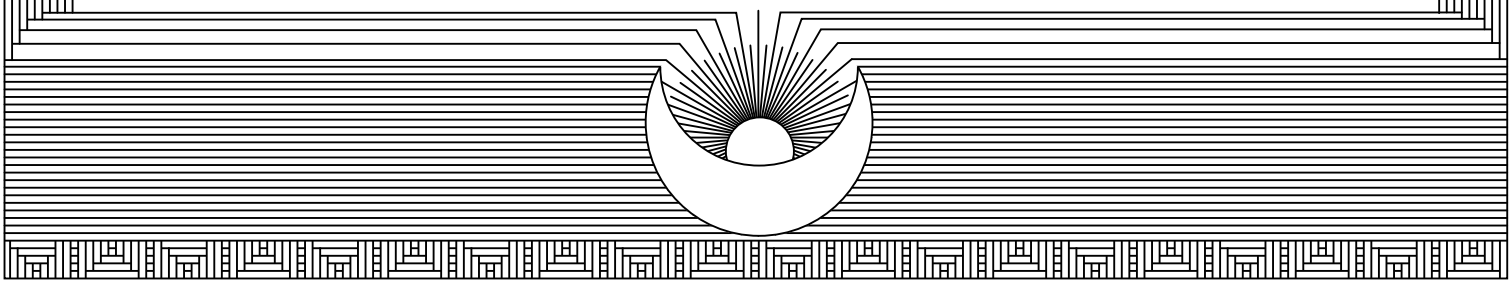
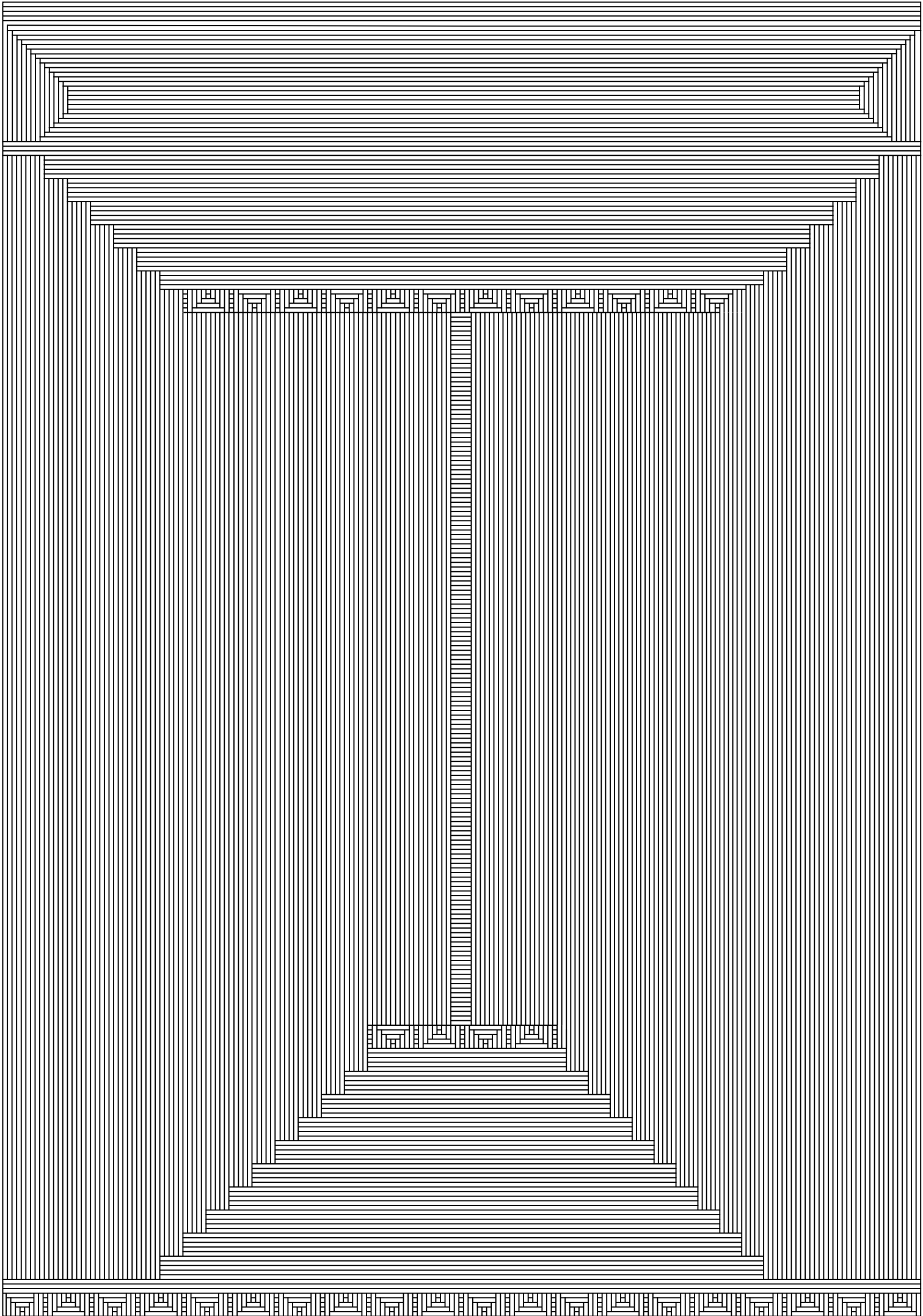

2012

HET JURYRAPPORT

Bekendmaking van de winnaar op dinsdag 25 september 2012, tijdens de uitreiking in het Nederlands Fotomuseum in Rotterdam.

DE JURY

Dit jaar sta ik hier als nieuwe voorzitter van het Steenbergen Stipendium. Met veel trots heb ik de taak van Kim Knoppers overgenomen. Zij heeft afgelopen vier jaar geweldig werk heeft verricht als voorzitter van het Steenbergen Stipendium. Aan het roer van de Steenbergen Stichting staat nu een nieuwe generatie, die met veel enthousiasme de activiteiten van de stichting continueert en ik vind het een eer om dit de komende jaren samen met hen voort te zetten. Want ook toen ik nog geen voorzitter was, wist ik hoe belangrijk deze lang bestaande fotoprijs is omdat het de mogelijkheid biedt aan een goede vakjury een serieus signalerende functie te vervullen in het benoemen en stimuleren van talent. Zeker in het huidige kunstklimaat is het belangrijk om de focus en nadruk te kunnen leggen op de pareltjes die het kunstonderwijs kan voortbrengen.

In mijn nieuwe functie als voorzitter ben ik goed geholpen door de andere juryleden. Fotograaf Koen Hauser mocht dit jaar voor de tweede keer de rol van jurylid vervullen en curator Colette Olof mocht voor de vierde en laatste keer jurylid zijn. Ik had graag nog langer met haar samen gewerkt, omdat ze zeer inspirerend is en we onze meningen naast elkaar hebben kunnen leggen en juist de rafelrandjes ervan aan elkaar hebben weten te scherpen. Colette heeft een grote staat van diensten en was een waardevolle toevoeging in het jureren van al het werk. Ik wil haar hierbij, ook namens de Steenbergen Stichting, hartelijk danken voor haar scherpe blik en professionele kennis die zij de afgelopen jaren voor het Steenbergen Stipendium in heeft willen zetten.

DIT EINDE XAMENJAAR

De jury heeft, zoals de afgelopen jaren, die geaccrediteerde kunst-academies bezocht die een aparte afstudeerrichting fotografie hebben. Dat zijn: de Koninklijke Academies van Beeldende Kunsten in Den Haag; Academie voor Kunst en Vormgeving St. Joost; de AKI in Enschede; Gerrit Rietveld Academie Amsterdam; de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht; Willem de Kooning in Rotterdam. Er studeerden dit jaar zevenenzeventig studenten af, vorig jaar waren dat er nog negentig.

Over de kwaliteit van de lichte van dit jaar in het algemeen was de jury tevreden, maar niet overrompeld. Ook lijkt het niveau en invulling van de verschillende academies iets meer naar elkaar toe te trekken. Weer bekeken in het licht van ons huidige kunstklimaat is goed om te overdenken wat er van fotografen verwacht wordt en hoe academies hen op de beroepspraktijk na de opleiding kunnen voorbereiden. Enerzijds moeten academies natuurlijk een vrijplaats zijn voor experiment, succes, mislukkingen en zelfontplooiing. Maar tegelijk lijkt het bewustzijn bij studenten vaak onvoldoende over de harde realiteit na die vier jaar vrijheid. Er ontwikkelt zich een trend, in het werk afkomstig van alle academies, dat fotografiestudenten zich steeds meer op concepten willen richten en daardoor uit het oog verliezen dat zij vooral goede beeldmakers moeten worden. Ook de professionaliteit, presentatie en naar buiten gerichtheid van studenten is hier en daar minimaal, terwijl dit in het werkveld wel meer en meer van hen verwacht wordt. Tegelijk, die studenten die hier al wel mee bezig zijn, steken er met kop en schouders bovenuit wat hoop biedt voor de aanwas van jong fotografietalent in Nederland.

Tijdens het jureren is één onderwerp herhaaldelijk bediscussieerd, toen wij het soort werk bekeken van de studenten die op onze long-list terecht was gekomen. Voorgaande jaren is de trend al gesignaleerd dat in meer en meer afstudeerproject het medium zelf wordt onderzocht. Een aantal van deze projecten kwamen bovendien toen de jury tot een longlist kwam, en ook voor de uiteindelijke

STILBEGEEN STILBEGEEN

selectie van de vijf genomineerden zijn het de meer meta-kritische projecten die eruit sprongen. Het is interessant te constateren dat nu het medium zijn democratisch hoogtepunt lijkt te bereiken, en werkelijk iedereen zichzelf fotograaf kan noemen, er een aanwas van mensen is die op het medium kunnen reflecteren. De vraag is niet meer hoe we beeld kunnen maken, maar hoe we ermee om moeten gaan. Nu het maken en verzamelen van beeld volledig vrij toegankelijk is, zijn er mensen nodig die kunnen bediscussiëren hoe daarmee om te gaan. Het is een volgende stap in fotografie, waar de kunstacademies de broedplaats van kunnen zijn. Het is een spannende ontwikkeling en wij waren verheugd door de creatieve uitwerkingen hiervan.

DE KUNSTACADEMIES

Zoals gebruikelijk eerst aandacht voor de afzonderlijke academies. De bevindingen van de jury hierover lijken op vorig jaar, maar hier en daar zijn wel wat positieve en negatieve ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren te ontdekken.

AKI/ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten (Enschede): De laatste jaren viel het niveau in Enschede tegen, en helaas was dat dit jaar niet anders. Een kleine groep studenten is daar afgestudeerd in de richting fotografie, en hoewel de studenten in hun laatste jaar erg veel projecten hebben gedaan, wat bleek uit het vele tentoongestelde werk, was de diepgang ervan vaak ver te zoeken. Hiermee blijft het niveau van deze opleiding erg achter ten opzichte van die op de andere kunstacademies.

Gerrit Rietveld Academie (Amsterdam): Tegen de verwachtingen in werd de tentoonstelling als geheel wat braaf bevonden. Opvallend was dat alle projecten gericht waren op een combinatie van tekst en beeld, of geluid en beeld. Alle studenten wisten op professioneel niveau te vertellen over hun werk. Ze presenteren zich als zelfstandig kunstenaars, en in die zin weet de Gerrit Rietveld Academie zich te onderscheiden van de andere academies.

Hogeschool voor de Kunsten (Utrecht): Met maar zes afgestudeerden was het dit jaar een kleine lichterling. Het getoonde kwaliteitsniveau was constant zonder enorme uitschieters. Tijdens de expositie viel vooral de cohesie binnen de groep op. Ondanks dat ze door de academie voor de expositie leken te zijn behandeld als een ondergeschoven kindje, hing er een goede en intieme sfeer en ze presenteerden zich met veel enthousiasme als groep. Wellicht dat zij na de academie ook waardevolle collega's kunnen blijven.

Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten (Den Haag): Krijgt al jaren alle lof, en komt ook dit jaar weer als beste uit de bus. Maar het gevaar van de beste zijn, is dat de verwachtingen hoog gespannen zijn en dat het daardoor gemakkelijker tegenvalt. Er waren zeker uitschieters te ontdekken, maar met zeventwintig studenten, die elk twee projecten toonden, is het eigenlijk een te grote expositie geworden om alles goed te bekijken. De hoge eisen aan de presentatie en professionalisering die worden gesteld weten sommige studenten optimaal te benutten, terwijl het voor anderen een schoolinvaloefening is geworden. Het is die kwaliteitseis die zwakke plekken meer zichtbaar maakt. Het gemiddelde niveau van het werk ligt hoog, en afgestudeerde studenten zullen merken dat dit niveau goed aansluit op de beroepspraktijk.

AKV | St. Joost (Breda): Heeft een enorme sprong voorwaarts gemaakt in de presentatie en tentoonstelling als geheel. Een winkel/informatiebalie bij de ingang zorgt voor warm onthaal en ook hier is de goede sfeer die de studenten samen weten te creëren opvallend. Omdat elke student alleen zijn beste project hoeft te presenteren, is het een tentoonstelling overzichtelijk en van voornamelijk goede kwaliteit.

Willem de Kooning Academie (Rotterdam) : Kwam dit jaar weer als een van de slechtste uit de bus, zowel in de kwaliteit van het werk als in de presentatie als geheel. Al was het al wel beter dan vorig jaar. Elke vorm van presentatie, zoals tekst, uitleg en inzicht in onderzoek ontbrak bij de meeste projecten, wat het erg ontoegankelijk maakte. Ook door de gekozen onderwerpen en uitwerkingen, lijkt enig bewustzijn over de beroepspraktijk te ontbreken. We hopen op beter voor volgend jaar.

DE GENOMINEERDEN

Dan het werk van de genomineerden (in alfabetische volgorde):

Iztok Klancar (KABK): Het project *My Men* is een fotografisch essay over de twee mannen die allesbepalend zijn geweest in zijn leven. In zijn audio-visuele presentatie heeft hij beeld en geluid zo weten te verweven dat het een zeer krachtige intense beleving wordt om naar te kijken. Zijn beeldtaal is afwisselend romantisch, letterlijk, suggestief en shockerend. In zijn boek heeft hij datzelfde materiaal op een andere manier weten te behandelen, wat laat zien hoe zeer hij de kracht van editing weet te benutten. Zijn werk verdient zijn plek, zowel in de documentaire hoek als aan de toegepaste kant van fotografie, en dat maakt het zeer effectief. We zijn erg benieuwd naar wat Iztok Klancar ons in de toekomst nog meer zal gaan laten zien.

Ola Lanko (Rietveld): In haar project *Required Reading* heeft zij op een wetenschappelijke en artistiek verfrissende manier onderzoek gedaan naar hoe wij mensen beelden lezen. Wat hebben wij in een beeld nodig om het te interpreteren, hoe zeer is dit cultureel bepaald en hoezeer houden onze ogen ons eigenlijk voor de gek. In kleine stappen weet zij verschillende aspecten op geniaal simplistische manier haar denkpatronen inzichtelijk te maken. Zowel in haar boek, als in het gepresenteerde werk aan de muur weer zij zowel visueel als inhoudelijk een intrigerend eigenzinnig onderzoek uiteen te zetten.

Bram van Oosten (HKU): Heeft in zijn project het medium fotografie op een heel ander niveau onderzocht dan de andere genomineerden. Hij toont zijn fascinatie voor het ambachtelijke aspect van het medium, de mogelijkheid om op zo fysiek mogelijke manier beeld te creëren. Het is een ouderwetse omgang met medium dat we vandaag de dag wat verloren lijken te zijn. Zijn experimenten behandelt hij als archeologische vondsten, wat een prachtige presentatie van zijn werk heeft opgeleverd. Alles straalt een liefde voor het mystieke en fysieke dat het medium fotografie ook kan zijn.

Dominique Princen (St. Joost): Heeft haar zoektocht in haar fascinatie en frustratie van fotografie-zonder-het-zelf-te-hoeven-maken, weten om te zetten in een zeer persoonlijk en tegelijk wetenschappelijk onderzoek naar de beleving van het medium. Ze toont zich een goed schrijver in korte essays die een reflectie geven op de functionaliteit en gebruik van fotografie in de kunst en het dagelijks leven. Door alles gratis toegankelijk te maken via haar website hoopt ze een discussie aan te gaan over haar bevindingen, en we zijn benieuwd hoe zij dit in de toekomst verder weet uit te bouwen.

Philip Schuette (KABK): Heeft in zijn project *Lookism* twee interessante uitwerkingen gegeven aan onze omgang met beeld vandaag de dag. Met zijn uitvinding de *Image Typewriter* stelt hij niet alleen de vraag hoe om te gaan met onze dagelijkse overdosis aan beeld, maar heeft er een antwoord op: een mailprogramma die woorden omzet in beeld gegenereerd door een internet zoekmachine. Aan de problematiek van exponentiële groei van visuele communicatie in onze maatschappij weet hij vernieuwende conclusies te verbinden, zo ook in zijn andere uitwerking van een krant vol beeld zonder tekst. Van elke duiding ontdaan gaat het beeld een eigen leven leiden door de vele interpretaties die wij bij foto's kunnen geven. Hierin weet Philip echt stappen verder te gaan door aan veel gemaakte constatering en veelbetekende en vernieuwende conclusies te verbinden.

DE WINNAAR

De uiteindelijke keuze voor de winnaar ging tussen twee genomineerden. De winnaar is unaniem gekozen, maar voor ons allemaal was die keuze lastig omdat ook ieders nummer twee een afstudeerproject van uitzonderlijke kwaliteit heeft gemaakt. Daarom willen we hem, ik heb het over Philip Schuette, hierbij publiekelijk laten weten dat wij zeer onder de indruk waren van zijn werk. Door niet alleen een digitale revolutie te signaleren, maar daar ook conclusies uit te trekken en op visueel vernieuwende manier uit te werken, heeft hij een bijzonder spannend project weten te creëren. We wensen hem veel geluk toe voor de toekomst. En dat geldt voor alle genomineerden overigens.

Maar er kan er maar één de winnaar zijn. Met het project dat gewonnen heeft, toont de maker zich niet alleen uitzonderlijk als beeldmaker, maar ook als onderzoeker. In plaats van zich te richten op het creëren van beeld, heeft de maker zich toegelegd op het interpreteren van beeld. Aan de hand van kleine stappen weet de maker inzicht te geven op hoe wij beeld lezen, zoals wij tekst lezen. Ofwel: visuele geletterdheid.

De winnaar van het Steenbergen Stipendium 2012 is Ola Lanko.

ONDERTEKEND DOOR

Etta Meuter (Steenbergen Stichting)

Koen Hauser (jurylid)

Colette Olof (jurylid)

Sterre Sprengers (juryvoorzitter)

STENDBOEN STENDBOEN

WINKAAS

- 2012 OLA LANKO, Amsterdam
- 2011 RAOUL DE LANGE, Den Haag
- 2010 HRAIR SARKISSIAN, Amsterdam
- 2009 JORIS JANSEN, Den Haag
- 2008 MAGDALENA PILKO, Den Haag
WILLEM POPELIER, Den Haag
- 2007 BREGJE VAN DEN BERG, Den Haag
MARK VINCENT HOUSTON, Amsterdam
- 2006 CHRISTIAN VAN DER KOOY, Den Haag
HANNAH HORSCH, Enschede
THIJS KOELINK, Utrecht
- 2005 WYTSKE VAN KEULEN, Breda
LINDA MARIA BIRBECK, Utrecht
- 2004 YVONNE LACET, Utrecht
ELZA JO VAN REENEN, Den Haag
- 2003 MARCEL BORSTEN, Utrecht
JAAP SCHEEREN, Breda
- 2002 PETRA STAVAST, Breda
HOLGER NIEHAUS, Enschede
- 2001 MYNE SOE-PEDERSEN, Amsterdam
JUDITH VAN IJKEN, Utrecht
- 2000 KIM KRIJNEN, Breda
HANNEKE FRANSSSEN, Breda
- 1999 THOMAS SCHLIJPER, Utrecht
- 1998 ANDREA STULTIENS, Utrecht

